

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства зовнішніх справ України. – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/5156>
2. Офіційний сайт Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. – Режим доступу: <http://center.gov.ua/>
3. Теліженко О. М., Репа К.Ю. // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. Прокопенко О.В., Петрушенка М.М. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 45.
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гавриш Н. С.

Точило Катерина Сергіївна

студентка 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУТ ДОБРОСУСІДСТВА У ЗЕМЕЛЬНОМУ ПРАВІ

Главою 17 Земельного кодексу України закріплюється та гарантується як один із видів обмежень прав на землю – інститут добросусідства. Цей інститут покликаний регулювати відносини власників, землекористувачів з такими ж суб'єктами сусідніх земельних ділянок аби попередити виникнення незручностей або залагодити, в разі їх наявності, при цьому забезпечити реалізацію інтересів кожної зі сторін в процесі відтворення взаємовідносин сусіднього існування.

Недарма, ще з часів римського права, в кодифікації Законів XII Таблиць передбачалося впровадження обмежень прав на землю задля врегулювання відносин власності та користування в інтересах сусідньої ділянки, уже на той час було встановлено низка сервітутних положень з цього приводу [5, с. 147].

Новицький розглядав ці відносини, як такі, що носять приватно-публічний характер [4, с. 6]. З огляду на це, виокремлюється добровільне вирішення конфлікту власників сусідніх ділянок відповідно до їх волевиявлення. Рівність та самостійність у таких

правовідносинах відображає приватну сторону. А вплив імперативних норм декларує публічність та полягає у встановленні заборон та зобов'язань для реалізації відносин добросусідства в контексті суспільного значення, що породжує їх урегульованість на законодавчому рівні. Д. Дождев визначає, що відбувається обмеження саме прав власника землі в сфері існування відносин добросусідства (*jura vicinitatis*) [5, с. 456], адже третім особам не надаються самостійні права на чужу річ.

Правовідносини включають у себе об'єкт, суб'єкт та зміст, що наразі й пропонуємо дослідити. Таким чином, можна виокремити, що відносини добросусідства охоплюють певний суб'єктний склад і можуть виникати лише між власниками та користувачами земельних ділянок, тобто, особами, які володіють речовими та зобов'язальними правами. У таких суб'єктів майно знаходиться поряд та може спричинити виникнення ризику неправомірного впливу або завдати незручностей, що знаходить своє відображення не лише при обмеженні права власності на землю, а й при встановленні сервітутів, договорів оренди, емфітевзису, суперфіцію та ін. Тому Земельним кодексом України закріплюються відповідні норми щодо співпраці при вчиненні дій на земельних ділянках та регламентуються запровадження і додержання прогресивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та охорони земель.

Об'єкт земельних правовідносин включає в себе відносини, які виникають з приводу володіння, користування та розпорядження сусідніми земельними ділянками, визначенням та встановленням спільних меж власниками і землекористувачами, з метою правомірного використання межових споруд, вирішення питання щодо межових насаджень, коренів дерев, гілок, їх ліквідації, а також можливості відновлення меж. Тобто, ЗК України у ст. 103, 104 виокремлює відносини, які не пов'язані з порушенням меж земельних ділянок, тобто з тими, що чинять опосередкований вплив на земельні ділянки, а також, регламентує діяльність щодо запобігання неправомірним проявам в процесі розмежування земельних володінь та підходів щодо врегулювання спорів (ст. 105-109). Слід зазначити, що до них відносяться не тільки суміжні або прилеглі ділянки, а й ті, яким завдаються незручності або може бути заподіяно шкідливий вплив [3, с. 322].

При цьому, виходячи з контексту прав та обов'язків цих суб'єктів цих відносин можна вирізнити, що вони є однаковими для кожного власника землі та землекористувача у своїй сутності. Отже, зміст правовідносин для цих суб'єктів ідентичний. Таким чином, можна виокремити наступні обов'язки власників та користувачів землі: 1) сприяти встановленню належної співпраці та співжиття в межах своїх земельних володінь з додержанням усіх стандартів зрошення та цільового призначення земельної ділянки; 2) намагатися завдавати якомога менших незручностей, реалізуючи свої права на землю в повсякденному житті. Натомість ці суб'єкти мають певні гарантовані їм права: 1) забезпечити нейтралізацію перепон у користування своєю земельною ділянкою за цільовим призначенням шляхом ліквідації насаджень, зокрема коренів та гілок дерев; 2) вимагати припинення діяльності на сусідній ділянці, яка може чинити шкідливий вплив; 3) сприяти відновленню встановлених твердих меж та межових знаків. Необхідно зауважити, що законодавство України забороняє зрізання насаджень, які слугують межовими знаками і які занесені до Зеленої книги України або підлягають особливій охороні відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [2, с. 39-40].

Узагальнюючи все вищеперераховане, треба відзначити, що добросусідство є законодавчо встановленим, комплексним міжгалузевим інститутом земельного і цивільного права, який закріплює відносини сусідства. Землевласники і землекористувачі мають рівні права та обов'язки щодо здійснення господарської діяльності, опираючись на норми ЗК України для захисту своїх інтересів у разі виникнення конфліктів, повинні погоджувати свою співпрацю на взаємовигідних умовах, уникаючи розбіжностей та запобігаючи неправомірним проявам. Але на сьогодні законодавством не визначено межі допустимості опосередкованого впливу. Ще варто зазначити, що не всі землевласники та землекористувачі знають свої права і обов'язки у сфері добросусідства, що значно знижує рівень правової обізнаності та можливості захисту своїх порушених, оспорюваних прав та інтересів.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України //Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.

2. Земельне право в схемах. Навчальний посібник / О. М. Будяченко – Одеса: ОДУВС, 2017. – 78 с.
3. Земельний кодекс України: науково-практичний коментар / За ред. В. І. Семчика. – 2-е вид. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 748 с.
4. Новицкий И. Б. Право соседства: рамки и значение проблемы // Право и жизнь. – 124. – Кн. 5/6. – С. 10-21.
5. Римское частное право: учебник / Д. В. Дождев; под общ. ред. В. С. Нерсисянца. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2018. – 784 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гавриш Н. С.

Фольтин Анна Степанівна

студентка 1-го курсу магістратури факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ
ІНОЗЕМЦЯМИ ТА ОСОБАМИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА
НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

Сьогодні, коли Україною було взято курс на Євроінтеграцію, всі сфери суспільного життя підлягають поглибленому реформуванню та широкому затвердженню європейських цінностей. При цьому, однією із основних сфер, яка потребує належного правового регламентування є земельне право, у якому слід належно регламентувати певні проблемні аспекти. Це обумовлюється тим, що Україна володіє унікальними земельними ресурсами. Одним із таких проблемних аспектів є особливості відчуження в Україні земель сільсько-господарського призначення в іноземців та осіб без громадянств у випадку їх спадкування в умовах дії монаторію.

Передусім, варто зазначити, що відповідно до частини першої ст.26 Конституції України [1] за особами без громадянства та іноземцями, які в Україні перебувають на законних підставах, закріплено право користуватися тими самими правами і свободами, а також нести такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими законодавством. При цьому, згідно із п. 6